

miséjét hangoztatá el. Bécsben számos műbarát's tisztelője a fájdalom! olly korán elhunyt halhatlan művésznek. —

P O R T U G A L I A.

Lisszabonbul érkezett oct. 26iki hír szerint, a cortes ott folyást az alkotmányjavítással foglalatot odék, 's 44 szóval 17 ellen jogot tulajdonítá a királynénak saját kénye szerint fölfüggeszhetni vagy eloszlathatni a cortesest; bizonyos határidő mulva azonban ismét össze kell gyűlni a cortesnek, 's ha azt gyűlésre idézni a királyné elmulasztaná, önszántukból is összegyűlhetnek. A ministerek nyilatkozványt bocsátának Palmerston lordhoz, miszerint inkább ohajtnának egyenesen vele levelezni, azaz: szeretnék, ha Howard de Walden követet visszahídná az angol kormány. Corteselnök 's alelnök, oct. 21-kén történt választás következtében novemberre is Macario de Castro 's J. L. Moniz maradt meg.

S P A N Y O L O R S Z Á G.

Csatatérül érkezett hírek szerint Espartero oct. 22én Abejar 's Cabrejasban tartózkodék 27 zászlóaljjal 's kétezer lóval, mi Sorriában nagy élenkséget gerjeszte. D. Sebastian infans 's Zariateguy átköltét az Ebron így írja le egy haroi oct. 20iki levél: „Mintán a társzerek oct. 19én szerencsésen áthaladtak az Ebron 's biztosítva lőnek a tulparton, ma reggel egy vadász század köteleket feszíté ki egyik partról a másikig, 's kijelölve levén e' szerint a gádó, a lázadók egész serege Sebastian infans, Zariateguy, Villareal, Elio 's egyéb főtisztek vezérlete alatt átköltözék a folyamon. Az alig 6000 fónyi sereg két órai pihenés után Pennacerrada felé folytató útját, számos polgyásszal 's két rozant hegyiágyuval. Mivel pedig még folyást híre szárnyalt, hogy a trónkövetelő Navaraban vagy a baski tartományokban lappang, a carlosi junta az illy hírek terjesztésére kétezer realnyi büntetést rendelt. — Inigo erősséget csakugyan elfoglalák a carlosiak oct. 24én, mintán 14 napig vitézül harcolt a csekély száma christinói őrség. Palillos 's egyéb vérengző guerillafők szüntelen mozgásban vannak Estremadura 's Andalusia határain, Malaga 's Cordova tartományban pedig pártvezérek kezdnek sereget gyűjteni, 's délről szandékok megtámadni Madridot. A kormány e' sok rossz orvoslásaul folyást tartalék sereg-alakításul gondolkozik; mi azonban igen bajosan eszközölhető illy nyomasztó pénzhiány mellett. A nép egyébiránt már mindkét részről unni kezd a végtelen polgárháborút, elannyira, hogy nem rég Lopez volt minister, visszatértekor a tartományokból, nyiltan kimondá a cortesülésben, miszerint a nép nehezten a cortesre 's békét ohajt, akárkinek kormánya alatt. A cortestagok közt is ingerült meghasonlás uralkodik. Így például legközelebb, midőn a követek a ministerek megjelentét kívánák, hogy fölvilágítást adjanak Meer b., hatalmoskodásirul Barcelonaban, Vila, Barcelona követe így szóla: „Ezen Meer b. Catalonia zsarnoka,“ mire Seoane tábornok e' szókkal rohaná meg őt: „Igen, viszonzá Vila, ő zsarnok 's orgyilkos.“ A rendkívül fölgerjedt Seoane tábornokot ezután alig tudák lecsillapítani. Ha e' közingerültség továbbra így marad, súlyos helyzetük leend a ministereknek. — A Rothschild házzal kötött 's már lapjainkban is említett újabb szerződést az almadeni kényeső-bányák iránt megsemmíté a cortes 101 szóval 9 ellen.

Hosszas hallgatás után végre ismét telegrafi sürgőnyt közöl a Moniteur Bayonnebul nov. 2rul, melly szerint a trónkövetelő oct. 27ikén néhány ronsolt zászlóaljjal csakugyan Durangoba érkezett. A baski tartományokba lépte, mit olly makaesultörekvének tagadni a carlosiak, korán sem gerjeszte olly izgásta tözsércsarnokban, mint mult évben Gomez hátrálta okozott. Ezt azonban igen esudálhatni, ha meggondoljuk, hogy most nem tarthatni annyit a trónkövetelő erejétül, mint akkor, 's a jelenpillanatban egyedül az aggaszthatjanémileg a hazfiakat, hogy a kormány folyást nem képes elég erőt kifejteni a polgárháboru megszüntetésire. E' tél már mostimét apró pántolódásokkal fog etelni; a carlosiak majd várakat toreskszenek foglalni, az alkotmányosak pedig azokat ostromalul fölmenteni. — Cantavieja felől oct. 26án élénk algyuzás hallatszék.

Az eddigi választások sikere következő: tizenhárom tartományban föllengősdiek, huszonháromban mérsékesdik 's habban egyes véleményűek jutottak követségre; hét tartomány választási még nem tudvák. Madridi levél szerint oct. 28rul, a kormány retteg a föllengősdiektül, 's parancsot küldé Esparterohoz, miszerint a cortesnyitási napra 4ezer fónyi katonaságot tartozék küldeni Buerens 's Puig. Samper tábornokok parancsi alut a főváras védelmére.

A kényeső-bányák miatti vita következtében az igazságmíster utóbb azt nyilvánítá, hogy a cortesnek nincs joga az ítélőszékek foglalatosságiba avatkozásra, mire annyira felbőszült a cortes, hogy Foreno grótot, ki az érintett szerződési kötő a Rothschild házzal, az azon szerződést meghosszabbító királyi rendelet következtében törvényszék elibe határozá idéztetni, noha nem sokkal ezelőtt Pia Pitá hozárulónak nyilatkozatá, mivel bizonyos szerződéseket, miket elődei kötének, átnézet előtt nem akará teljesíteni. Ezt csupán a cortes Foreno elleni személys gyűlölségének tulajdoníthatni.

A N G L I A.

Oct. 31ikén csakugyan föloszlata O'Connell az általános irlandi társulatot Dublinban, melly alkalomkor számos hallgató jelenlétiben hosszas beszédet tartá szokott modorjában, 's többi közt így szóla: „Az angolok szíveit hatalmasul föligerlék az irlandi nép ellen. Azon ország papsága ellenünk fordult, 's noha ez rendkívül ragaszkodik a pénzhez, mégis nagy mennyiséget ír alá, hogy engem 's érdemes társomat megfoszthasson parlamenti ülésentül. Illy bá-

násmód ugyan téríthet e' protestans vallásra katholicust? Uram. (az elökhöz fordulva) illy okok, minökkel az angol papság harcolt, lápesek iennének e' Önt vallásváltoztatásra bírái, ha még nem volna híve az uralkodó egyháznak? — Elhők: „Valóban nem! — (Halljuk!) O'Connell: „Bizonyosan, Ön azt valóban nem cselekedné; 's ha nekem okokra volna szükségem, hogy protestans vallásra ne térjek, a' protestans papság e' bánásmódja minden egyéb okot kipótolna. (Halljuk!) Vallás! nem uram, e' képmulatok vallás, csak tizedzsarlásbul áll, pézen alapszik az 's aristokratai uralkodásvágyon. Felfuvalkotságukban vakmerőségnek tekintik, ha hét millió ember különböző véleményü merészkednék lenni velük. — Élénk színekkel föstvé ezután Irland nyomasztó inségét, mibe torykormány taszítá, mégis szükségesség állítá, hogy Irland rendkívüli bizalmat mutasson az angol kormány iránt, 's következő határozat hozza indítványba, mit azonnal zájos tetszéssel fogadott el a gyűlés: „Áthátva legélenkebb hálátul Mulgrave gr. iránt, szilárd, férfias, emberszerető 's pártatlan kormányzásáért Irlandban; határtalan bizalmat helyezve ő fölsége mostani ministerségének őszinte kétségtelen akaratjában, melly szerint Irlandot teljes jogegyenlőség-re szandéka emelni Angliával 's Skóziával; mindenek fölött pedig elfoglalva legmélyebb tisztelet- 's háláértettül ő fölsége, kegyes királynénk iránt, fölvilágosult hazafiai politikájáért, melly kormányzata szerencsével biztató kezdetét kiténtet; ezennel nyilatkozatjuk, a' fenálló kormány iránti bizalmunkat kiténtetni akarólag, hogy e' társulat e' pillanatban eloszlik, ezéjainak létesítését pedig a' népbárátilag érző irlandi palamenttagokra 's ő fölsége kormányára bizzuk.“ A Times már tulajdonkép föloszlottnak mondja az Anglia 's Irland közti uniót, mivel a' tisztségvesztéstől rettegő ministerek mindazt megadják O'Connellnek, mit dublini külön parlamenttül reménylhetne. — Wellesley marq. volt keletindiai főkormányzóknak, ki Seringaptnam bevételek részire jutott 100 ezer font sterlingnyi zsákmányt nemeselekül megvetett, 's utóbb ötezer font sterlinget nyere nyugdíjul, most élte alkonyán pedig pénzzavarban sinylik, a' keletindiai társaság fényes érdemei némi méltánylataul, 20ezer font sterlinget ajándékozott. —

Az angol lapok folyást keményen vitáznak Constantine bevételéről, 's még keményebben annak állandó megtartásirul. A torylapok közt leghevesben a' M. Herald kel ki a' francia terjeszkedés ellen Afrikában, 's béke Napoleonjának nevezi Lajos Fülöpöt, mint ollyant, kit azéhoz hasonló diésvágy buzdít, 's ki az eszközválasztásban épen nem finyás. Azonban, ugymond, majd alkalmasint nem sokára eljő az idő, mellyben e' francia hódításokat kivétel nélkül nem történetké teendő Angliá. Egy másik cikkében azon már valamennyi lapban visszavont hírt, miszerint a' francziák Constantine bevételek minden benszülöttet, némbert 's gyermeket, különbég nélkül kardra hánytak, most gyűlölség gerjesztésül használja a' francziák ellen, durvaságról valóiván őket, minőt csak Numidia sivatag vadjai képesek elkövetni. Itt ugy lát-szik felejté a' jó M. Herald San Sebastian 's Badajoz elfoglaltatását az angolok által. E' gáncoskodásokra a' radical True Sun ezt válaszolja: „Mi olly igen böcsüljük Angliá érdekeit, valamint jó tory cimboráink, 's azért figyelemmel szandékunk áttekinteni a' Morning Herald cikkkét. E' lap ugy vélekeszik, hogy Franciaország, mivel tengeri hatalma csak a' miénknél gyöngébb, egykor Russziával egyesülend, minket a' földközi tengerről egészen kizárandó. E' szerint tehát nincs Franciaországtul mit tartanunk, hanem csupán megtörténhető egyesülésétül Russziával. A' nélkül, hogy a' jelenleg Franciaország 's Russzia közt létező határozatlan ellenséges indulatú nézeteknek különös fontosságot tulajdonítanak, egészen valószínűnek tekintendjük ez állítást. Először is elég tudnunk, hogy az érintett két hatalmasság egyesülése nem telt-dolog, hanem csupán lehetőségén alapuló vélemény. E' lehetőség valóban rendkívüli fontosságu Angliára nézve, elannyira, hogy azt méltán élet-halál kérdésnek nevezhetni. Ugy de mi következik ebből? Az által előzzük e' meg a' kérdéses lehetőséget, hogy a' két tengeri hatalom egyikét, melly t. i. ránk nézve föllemesb vagy gyöngébb, jó előre megsemmítsük? Franciaországgal mi nemcsak mély békében élünk, hanem még azonkül szövetségesei vagyunk. Ha tehát Franciaországgal összekocczanni szandékunk, ürügyet kell arra előbb keresnünk; 's mi leszünk kénytelenek a' megtámodást kezdeni, és egész Europa színe előtt igazságtalan háborút küzdeni. Az europai néptörvények egyik gyűjteményében sincs olly cikk, melly egyik nemzetet jogosítá a' másiktól elragadni igazságos harc által szerzett hasznait. A' francziák nem hódítási vágybul küzdenek; az algieri dey arezon csapá a' francia consult, 's ez épen olly megbántás, mintha a' dey valamely hajójokat foglalta volna el a' francziáknak, például a' Vixent. X Károly elég böcsületzéssel bírt a' megbántásért boszuállásra: seregei elfogalák Algieret, 's a' francziák megtarták. Ha Algier művelt ország, ugy igenis lett volna jogunk közbejárásra 's illykép szólásra: „Vegyettek pénzt 's hagyjátok el az országot. Szabjátok föl tetteket a' deynek, de az országot ne tartsátok meg.“ Itt mindazáltal nem kell felednünk, hogy Algier czudar kalózfészek volt, mellynek, csupán létezése is homályt vetett egész Európára. 's Europa, vagy legalább a' keresztény Europa igen örvende, látván visszatértét keresztény fejdelem 's művelt nemzet birtokába olly tartománynak, melly ugyszólván bőlesei volt hajdan a' kereszténységnek, 's több jeles egyháztanító szülőföldje. Mondják ugyan, hogy Wellington hg nyilatkozásra szólítá föl Polignac hget, 's ez erősen fogadá, misze-

Franciaország nem szándékozik e' hódítását megtartani, de ezzel rátil bepiszkolja a Herald az érdemes hget, mert ez egyenesen azt bizonyítja, hogy Wellington hgnek legkisebb fogalma sincsen alkotmányos királysági rendszerről. Alkotmányos királyságban ugyanis pusztán semminek tekintendő a' minister minden ígérete, ha azt a' két kamra véleménye meg nem erősíti. Valameddig a' francia kamrák föl nem hagynak a' lgierral, épen nincsen ministernek joguk panaszkodásra a' francia korraány ellen. Franciaország Belgiummal fölhagyott, noha megkínálák azzal. A' francia ellenzés mindíg azt említi legnagyobb sérelmül Lajos Fülöpről, hogy kormánya nem tartá fön méltóságát a' külügyekben 's mindenütt engedélyekre mutatkozott hajlónak. Czimboránk mondja ugyan, miszerint épen nem ohajt háborút Franciaországgal. 's ezt igen alapos oknál fogva! — Epen nem illik az angol torykhoz, olly fenyeen beszélni Anglia nagyságáról 's érdekeiről, miután Vixen ügyében néma volt. Mielőtt első híre érkezék e' hajó elfoglalásának, a' M. Chronicle igen fönlángon fűtt tárogatójába, pedig e' lapot mindenki Palmerston lord úterének tekinté; de ugyan követék e' példáját a' toryk? Pártjokból rendkívüli követet küldének sz. Pétervárho, Londonderry lordot, kit ott igen jól fogadtak. Nem tudjuk ugyan utasításit, de alkalmasint kitaláljuk. Londonderry ezt mondá sz. Pétervárbán: „Mi toryk bámulunk titeket 's utáljuk a' whikeket szabad szavaikért. Vicsorítások csak fogaitokat Vixen ügyében a' whikekre 's ne gondolatok néhány vastag szóval mellyeket majd legközelebb a' parlamentben kénytelenek leszünk kimondani, hogy nagyon meg ne bosszantsuk azon makrancos állatot, a' John Bullt, mellyen olly kényelmesen lovagunk.“ — Franciaország ellen nincsen nyomos panasznunk, a' francziák hatalmas nemzetet képeznek, 's már megkísértek velük szemközt erőnköt. 's ugyan ki szenvedett ekkor legtöbbet? Mi, mert mi iszonyu adósságra verünk magunkat, melly még most is vajni súlyosan nyomja vállainkat. — Mi, 's velünk a' britt nemzet nagyobb része mindíg ellene fogunk nyilatkozni olly háborúnak, mint a' most gerjeszteni szándéklott; ellenben, ha valamely nemzet minket fogna megtámadni, 's a' jog részünkre nyilatkoznék, akkor bizonyosan azon ministerek oldalához állunk, kik Anglia böcsületét megbosszulják, akár whikek aztán azok, akár pedig toryk.“ —

A' királyné fogadtatásakor majd összeroskadt virágterhe alatt az agg Brighton, 's azóta folyvást vidormulatságok színhelye, mit nem csudálhatni, mert minden lovagi szellemü nemzet mindíg inkább hódol némben uralkodónak, főleg pedig illy szeretetre méltó 18 éves viritó rózsához hasonlóan. A' királyné naponkint kocsiz 's nyargal; nyílt eszéját 4 apró hattuszinü ló (pony) vonja, 's ezeket két parányi gyönyörű karesu legényke hajtja fehér nadrágban, vörös dolmányban 's aranyhimzetű fekete bársony süveggel. — Elöttük két hasonló gyerkőcze lovagol hófehér lovacskákon, a' koci után pedig 6 előkelő udvari. Ezekre azonban senki sem ügyel, mert mindent csak maga a' királyné, a' nyájas mosolyu deli szüz fejdelem foglalatoskodtat. Lovon különösen igéző.

Azon hírt, miszerint London keleti részében choleraesetek mutatkoztak, a' Courier valótlannak állítja, azon megjegyzéssel, hogy három hirtelen halálozás valóban történt ugyan, de egyéb jelei teljességgel nem tüntek elő eddig a' fővárosban, az annyira rettegett nyavalyának.

A' házasságon kül született gyermekek iránti új szegényi törvény hathatósága igen kedvezően mutatkozik. 1835ben ugyanis Angliában 's Wallisban 71,298 törvénytelen gyermek esett a' status terhére, 1836ban pedig csak 45,135. Ugyanez évben a' gyermekölés 's titkonszülés is igen meggyérült.

Oct. 31iken Norfolk hg főudvarmarsal Londonba érkezvén, azonnal szükséges parancsokat osztta ki a' ezímer-hivatalnak (Herald's College) a' királyné kísérete iránt, a' nov. 9iki pompás járdalaton. Statushintókban 's lovakban rendkívüli fényt szándék kifejteni. A' királyné diszkocsiját 8 tejszin ló vonandja; ezt négy hatlovas magányos hintaja követendí a' királynénak, egyik fekete, második szürke, 's a' két utolsó sárga lovakkal, ezután Kent hg, Cambridge 's Sussex hgnek 's a' t. nem kevesebb fényes fogatjai következendnek. Általányosan mondják, miszerint az idei lord-mayor-ünnep fölmulandja valamennyi eddig tartott, hasonló ünnepély pazarfénnyét. Az emberitódulás iszonyu leend. Sz Pá-egyház mellett már három oldalul magas erős alkotványokat emeltek többrendű padsorral. A' Guildhallban föllállított asztalok 750 személyre számítvák; egy magaslaton külön asztal áll, mellynél a' királyné foglaland helyet, jobbrul 's balrul mellette pedig négy-négy tagja a' kir. családnak 's nyolcz idegen követ, mint fejdelmek képviselői. — Ezen asztalnál csupán arany tányérok fognak használtatni. — A' Dublin-Pilot ismét egy levelét közli O'Connellnek Cloncurry lordhoz, mellyben a' szabadelmü irlandi parlamenttagok szándéklott gyűlését, Londonban kíváná tartani nov. 16án, mivel már sok tag előre oda utazott, vagy legalább utban van, egyéb iránt pedig nov. 20ika előtt nem igen forduland meg fontos tárgy a' parlamentben. — Nov. 31kán ismét beszakadt a' Temze-Tunnel, 's egy napszamos, férj 's 5 gyermek atyja vízbe fullt. Brunnel ur mindazáltal nem vesztí bátorságát, sőt reményli, hogy legfőlebb tíz nap mulva ismét kijavítva leend a' kár 's a' munka gyorsan fog haladni olly véghez. — A' Globe szerint hat hónap óta nevezetesen változások történtek a' fenyítő törvényeken, különösen pedig a' böcsület büntetését többnyire elvitelle változtaták.

A' parisi választásokról érkezett hírek szerint, azok kedvezőleg sikerültek a' kormány részire. A' parisi tizenkét biztosságban november 5iken, jelesen az 5ik 's 6ik kerületben választottak csak ellenzési jelöltek Salverte 's Arago urakakal, a' többi kerületben általányosan ministeriekre vagy mint a' jour. des Débats szereti őket nevezni, alkotmányosokra eselt a' választás. A' választottak nevei ezek: Jacqueminot, Lefebvre (itt Lafitte kisebbségben maradt), Legendre, Garmeron, Beudin, Demos 's Cochin. Három kerületben még nem végzik a' választási munkálatot. A' 2dik kerület választását, hol Lafitte ellen Lefebvre urat 1103 szóval választák meg 1035 ellen, a' Commerce szerint megpörölni szándék mivel egy választólapocskát, mellyen e' szók valának olvashatók: „Ni Pun ni l'autre des deux Jacques; j' aime mieux Jean (Egyik Jakabot se, jobb szeretem Jánost)“ az első választó hivatal elnöke törvénytelenül megsemmíté, 's Lefebvre csupán ezáltal nyere meg a' többséghez szoroson kívántató 1103 szózatot, melly különben 2212 választónál 1107re emelkedvén, újabb választást tett volna szükségessé. Strassburgban is végezvük már a' választásokat, 's hat kerületből csak egy választott ellenzési jelöltet, Martin urat, ki 17 szózattal győzé le a' ministeri jelöltet. A' parisi választások sikerét igen komoly következményének mondják. Parisban a' személye hatások sokkal gyöngébbek, mint a' tartományokban, 's a' politikai kérdés mindenható. A' doctrinairektüli félelem pedig olly nagy, hogy váratlan többségek 's bámulatos kisebbségek mutatkoztak a' jelöltek részire, kiknek tulságos véleményiben bizonyosan nem osztoznak azok, kik őket szózatokkal segíték. A' lyoni 's parisi 1824iki mozgalmak óta, még soha nagyobb izgás nem nyugtalanítá Párist 's Franciaországot, mint a' jelenválosztási fordulat.

A' Moniteur hivatalos jelentését közli az igazságministernek, a' francia törvéyszékek munkálatiról 1835ben, mellyből kiviláglik hogy az említett évben csak 177 sajtó- 's politikai vétség fordult elő, míg 1832ben 602re, 1834ben pedig 219re ment számuk. Összesen 289 személy jelent meg törvénytörés előtt az érintett pörben, kik közül 208 szabadon bocsátátek. A' fenyítő törvénytörések előtt 118,225 pör volt folyamban; a' bevádolt 164,586 személy közül (köztük 32,042 némben) 24,495 mint büntelen minden alul fölmenteték, 's 140,391 különböző büntetésre ítéleték. 1831 óta 1835ig 29720 személyt bocsátottak ki a' főkázakból 's gályákrul, kik közül 5462 ismét börtönbe került. 1831ben 2305 öngyilkosság történt Franciaországban, köztük 521 némben; 850 öngyilkosság júliusban történt, 's legkevesb decemberben, Joinville hg 5 ezer emberrel már visszaérkezék a' medschel-hammari táborba; Nemours hg még Constantineben tartozkodik ugyan, de naponkint kormány-parancsot vár onnan elindulásra.

Egy katonatiszt, következő érdekes adatokat közli a' Mes-sagerben mint szemtanu Constantine bevételeiről: „Miután számos veszély 's bajtűrés közt végre csakugyan megkezdhetők Constantine ostromát, a' renakivüli rosz idő végveszéllyel fenyegeté egész sergünket. Oct. 8án éjjel menydörgés, zápor jég 's hó olly irtózatosan dühöngé, hogy már kétségeskedni kezdeink vállolatunk sikerülhetésén. Több emberünk sárba fullt 's néhány megfagyott. Már hátrálásról is gondolkozának némelylek, midőn még elég szent lelkesület foglala el az elméket, 's „Győzelem vagy halál“ lett az egész sereg harcziáltása: Szenvedésinket szóval leirni lehetetlen 's Franciaországban még sem fogják illón méltánylani győzelmünket, mert az irigység lealacsonyítandja böcsét. A' bey patotája gyönyörű és szemet vakító fényel épült, haremjében mintegy 300 rab-hölgyet találtunk, kik mindazáltal többnyire rútacsakák, 's ha azafrikai Scipio előtt csupán illy némberek jelentek meg elcsábítására, valóban nagyot csökken böcsében erényének érdeme. A' nagy nyáj közt azonban mégis mintegy 12 elég türethető arczu, egy pedig valóban tündöklő szépségnek mondható. Mint látszik, erényük még eddig tisztán maradt a' francia győzők ellenében. A' főkormányzó szabadon bocsátá őket. Angoalemben ismét nyugtalanságok ütöttek ki, mik azonban többnyire csak mesterlegények verekedésiből állottak. Néhány sebesítés után ismét csöndet eszközte a' katonaság. —

NÉMETORSZÁG.

Folyó nov. 1jén költ hannoverai kir. rendelet így szól: Augustus Erneszt Isten kegyelméből Hannovera királya, Nagybritannia 's Irland kir. hge, cumberlandi hg stb. folyó évi jul. 5kén királyságra léptünkori rendeletünk által aképen adók hiv alattvalóink tudtokra kir. akaratunkat, hogy szoros megfontolás alá kívánjuk vonatni e' kérdést: vajjon az 1833ki sept. 26iki statusalaptörvényt meg kell e' 's mennyiben változtatni, vagy az alkotmányt az 1833iki állapotra visszavinni? Meggyőződhetnek hiv alattvalóink, hogy mi illy szent 's atyai szívünknek drága kötelesség teljesítésekor mindenviszonyt tekintetbe vettünk; 's kívánságunkat hiv alattvalóink böltegségára 's megelégtülésére irányoztuk. A' vizsgálat végre jutta után sietünk nyilvánítai határozatunkat. Az 1833 sept. 26iki statusalaptörvényt minket kötelező törvénynek nem tekinthjük, mint melly alapittatási módja szerint nem bírhat kötelező erővel. A' közönéges statusgyűlés, melly az 1819 dec. 7ki kir. rendeletnél fogva létesítették, midőn a' statusalaptörvény felállittatását ajánlá 1831 april. 30kán a' kabinetli ministerekhez intézett iratában, következő alapelvet nyilatkoztata, hogy az illy nagy fontosságú munka csupán a' kiraly 's kádek egyesült munkálata által létesülhet. A' kormány ez alap

elvet elfogadta, következésképp nem olly alkotmányról való szó, melyet a király adjon az országnak, hanem mit király és RRék szerződés útján alapítanak. Ugyde a szerződés szerinti alapítás elve többféle módon megsértetett. Több javaslatot ugyan is, melyet a közönséges statusgyűlés a statusalaptörvény iránt tön, a kir. kormány nem fogadta el, hanem maga a király hirdette azt ki némelly a kormánytól szükségesnek vagy hasznosnak ítélt változtatással, a nélkül hogy az előbb a RRékkal közöltetett s tőlük elfogadott volna. Következésképp hiányzott a király és statusok közötti együttműködés azon határozatra nézve, mi szerint az 1819ki mindaddig fenállott alkotmány kötelező ereje eltörlesztetik. A statusalaptörvény irányzata ellenkezik az 1820ki rekesz-oklevelek 56ki cikkével. De nemcsak annyiban erónélküli ránk nézve a statusalaptörvény, mennyiben törvénytelen eredetű, hanem olly halározati is vannak, melyek született uralkodási jogainkat mélyen sértik. Azonban köz-tudomásra nyilvánítottuk az alaptörvény iránt idegenségünket, s több ízben vonakodtunk azt aláírni. Minthogy e szerint a statusalaptörvényt kötelezőnek nem tarthatjuk, azon statusokkal sem tanácskozhatunk, kik az alaptörvény által hatalmaztatnak meg újdon készített alkotmány-alakításra illy körülmények között f. évi oct. 30kán köteleességünknek tartottuk a közönséges statusgyűlést, melyet az idei június 29kén elhalasztottunk, félbenschakasztani, s ezennel nyilvánítjuk, hogy az 1833 sept. 26ki alaptörvény kötelező ereje mostantól fogva el van törlesztve. Az említett alaptörvény megszüntetésének természetes következtetése, hogy az előbbi annak alakulataig fenállott ország- s országstatusi alkotmány erejét visszanyerje. Meg akarván azonban alattvalóink elméjét nyugtatni, ezennel nyilvánítjuk, hogy az alaptörvény megszüntetése semmi befolyással nem leend azon törvények s rendeletekre, melyek annak kihirdetése óta közre bocsátattak, sőt inkább azon törvények s rendeletek, törvényes úton el nem törlesztetésükig teljes erejüket s hatásukat megtartandják. Hasonlag az ország igazgatás eddigi menete mindaddig változatlanul maradand, míg szükségesnek s czélszerűnek nem látandjuk a változtatást. Ha már a statusalaptörvényt erővesztetnek nyilatkoztatjuk, innen önkényleg következik, hogy a kir. tisztviselők általjában — kiktől azonban parancsunk pontos teljesítését bizodalmasan várjuk — a statusalaptörvényre kiterjedt eskükötelezettsüktől egészen fölmentetnek. Ha tehát az 1833ki statusalaptörvényt nem fogadhatjuk is el, mindazáltal hajlunk az 1833kig fenállott alkotmányt különféle pontiban új határozatok által kiegészíteni és szigorubb értelművé alakítani. Mely előttünk becses czél elérésire meghatároztuk, a közönséges statusokat, kiket az 1819 dec. 7ki kir. rendelet erre meghatalmaz, s kik a jelenleg általunk eltörlesztett statusalaptörvény létrehozataig teljes erejűek valának, haladék nélkül összehívni, s velük közleni javaslatunkat. Lehesülvén azon élénk ohajtástól, hogy a mennyire lehet, már előre hártunk el minden ez iránt támadható kétséget, közlünk hű alattvalóinkkal némelly vonatokat a javaslatokból, melyek az 1819ki RRék tüstint összegyűlésük után elé fognak terjesztetni. 1) Tulajdon jószágink jövedelmiből ollyan pótlékok fognak adadni a statusszükségekre, melyek hű népünknek meggyőzendik, mennyire nem akarjuk kedves alattvalóink terhét nagyítani, mi már az adó leszállításából is kiviláglik. Ez iránti bővebb határozatunkat összehívatandó hű statusink elibe fogjuk terjesztetni. 2) Hogy az évenkénti, tartóssága által a kormánynak ártalmas országgyűlést eltávoztassuk, javaslatunk fogjuk annak harmadik esztendőben s rendszeren csak három hónapig tartatását. Azonban ha czélszerűnek látandjuk, még három esztendő eltelés előtt is megrendelhetjük a RRék összehívását. 3) A tartományi RRékek az eddiginél széles kör nyitassék, a szerint mint mi mindenkor meghatározandjuk, a tanácskozássokban. Azonban az adót illető s egyéb a mi rendeletünk szerint köztanácskozást s határozatot kívánó tárgyak a közönséges statusgyűlés hatásköréhez fognak tartozni. Ez rövidítendő a RRék gyűlését s ez által hű alattvalóink jólétét előmozdítandja. Reménylünk, hogy hű alattvalóink e vázlatból is át fogják látni, mennyire törekszünk minden akadályt elhárítani, melyek az 1833ki statusalaptörvényből szükségképpen származtak. Ha az új alkotmányban a király és statusok jogai illő viszonyban megalapítottak, s olly módon egy igazi német monarchia talpköve vettetik meg, lehetetlen hogy ez által hű alattvalóink jóléte ne mozdítassék elő. Mivel atyai szívünknek semmi nagyobb öröme nincs, mint kedves alattvalóink terhét a lehetőségig könnyíthetnünk, édes érzéssel nyilatkoztatjuk az adó kisebbedését a legközelebbi évben. Meghatároztuk ugyanis, hogy 1833ki július 1 sőtétől fogva, évenként 100 ezer tallért fogunk a személyes és keresetmódi adóból elengedni. A többit ez iránt tudatandjuk hű alattvalóinkkal. Mivel kedves alattvalóink szeretete, bizodalma s engedelmessége mindig nagy becsű volt előttünk, nagy örömünkre szolgálta a szives indulat azon nyilatkozati, melyekben trónra léptünk óta részesítettünk, s miért teljes köszönetünket jelentjük. Mindazonrészeiben országunknak, melyeket beutaztunk, tanúi tünnek föl előttünk népünk becsületes érzésének s jó hajladóságának, mindenütt feltaláltuk a hűséget, mely olly ismeretes bélyege a hannoverai népnek, s mit különösen a francia foglaláskor annyira kimutatott. Mely benyomással hatott az lelkünkre, s onnan soha sem törlesztethetik el; de győződjének meg hű alattvalóink is atyai érzésünkről, s állhatatos elszántságunkról mindent elkövetni az alkotmány olly lábra juttatása végett, mellyen az uralkodó s alattvalók közötti bizodalom

inghatlanul fenálljon, mely bizodalmat eltörlesztetni törekvének a rozszakarók az újabb években; de mi a mindenütt mutatkozó hűségilek által meggyőződünk, hogy birjuk alattvalóink bizodalmat, kiket boldogítani szakadatlan ügyekezete leend előttünk. Reményket boldogítani szakadatlan ügyekezete leend előttünk. Reményket, az önhasznukat vadászó rozszakarókat nem teszik szükségessé, hogy a törvény teljes szigorúságához folyamodjunk fékeztesükre. Költ Hannoverában stb.

Berlini tudósítás szerint nagy részvétellel kísérek ott a francia sereg afrikai munkálatát. Meg valának győződve, hogy a francia vitézségnek sikerülend Constantine bevétele; sőt közönséges a remény, a műveltség, tudományok, s nemesb gondolkodás azon győzelmek által előmozdítása iránt, annál inkább, mivel békét akaró s emberibb érzést terjesztetni vágyó fejedelem ül a francia kormányon. — A porosz hadtisztek később érnek Constantine falai alá, mint az ostromkor kifejlett tűznek s ügyességnek tanúi lehetnek volna. De egyezőleg magasztalják leveleikben a francziák rendületlenségét. A medszhez el hamhari táborban oct. 13kig kellett késniök. A porosz hadtiszteknek békés ugyan, de szintolly terhes küldetésök van Törökországba; mert ámbár a szultán megparancsolta, hogy mindenütt illően fogadtassanak, mindazáltal olly mivelletlen országban a legszigorubb rendelet sem tehet a szükségnek eleget. Azonban mind a török mind a bojár lakosak vendégszeretőleg fogadják őket. A nagy Frídrík óta köztük ismeretes porosz név annyival képes megnyerni haj ndóságokat, mivel azt mint ellenséget soha nem nevezték.

E L E G Y H I R.

Nagy vesztesége a tudománynak Rosa Frídrík, a london egyetemen a sanskrit literatúra professora, ki, néhány hét előtt virágzó férfikorban hunyt el. E tudós különösen nagy érdemet szerze magának a sanskrit gyökök kiadat sa által, mely munka, pontosság, s tudományos létesítés tekintetéből felülmul mindent, mit valaha Anglia azon mezőn eszközölt. — Nincs túnemény, mely inkább fárastta a természetbúvárok elméjét, mint az eső-esés egészen tisztá időben. Mind- ddig erre nézve csupán egy kétségbe hozhatlan példára lehet hivatkozni: de a jelen évben egy új eset által erősítettik. Wartmann úr ugyanis Geafból tudósítja Aragón, hogy aug. 10kén est 9 óra tájban, noha tiszta volt az ég, a város több helyein esőzött, s a Rousseau szigetben mulatkozott számos sétáló hirtelen elfutni, s a szomszéd lakókba vonulni kénytelenült. Az esés megszünt ugyan néhány perc múlva, de egy óra alatt több ízben elkezdődött. — Parisban f. év. sept. 21kén, est 7 óra 48 perczkor, olly tűndöklő égitáncz val. látható, mellynek világa a testekre igazi árnyékvetete; s 5-7 másodpercig tartott. — Liverpool haladása az utóbbi években, bámulsra méltó Fekése igen kedvező s különb még Londonnál is, mert ez utóbbinak vize, a Themse, keletről omol az északi tengerbe, Liverpool ellenben a nyugotnak tartó Mersey által az atlanti tengerrel a világereskedés ezen nagy világujával tetetik kapcsolatba. Továbbá Liverpool szemközti fekvén Irlanddal, onnan mind eleséget mind erő munkás kezeket kaphat, Anglia legfontosb gyárművei, s a gazdag szénbányák hozzá közel esnek; mindezen oknál fogva e virágzó város az utóbbi két évben vámból nyolcz millió font sterlinget (nyolczszáz millió for.) vett be. — Bizonyos londoni levél szerint, Victoria királynő közép termetű, inkább kicsiny mint nagy, szemei nagyok, hordoka észre mutat, arca halvány, de gyakran eleven piros szín kellemetlen tünik fel rajta. Hűdegséggel határos komolyságát szelidíti a gyakor szelid mosoly, melyet, midőn látatja magát a néptől, ennek örömjaja csal ki belőle. Öltözete egyszerű, kivévén midőn bizonyos szertartások kívánják, hogy régi szokás szerint, szinte a nevetségig felcizfrázva jelenjen meg. Lelekere nézve, ha annak, mit róla beszélnek, hihetni, igaziangol nő: Tartózkodó, hidegvérű, s bámulatos mértékben felhúháza mind azon tehetséggel, mely hazájában annyira becsültetik. I uralkodni tudás eszméin s érzésin. Jelenleg kétszenvedélyes van: a hangszat s lovatglás; ti-za, bájoló hangon énekel, izlése mélyt. B tran lovagol s rendkívüli kellemmel, örömet hall standolgokul. Egyébiránt Victoriának egyik párthoz sincs különös vonzalma, s Wellington hget szintolly nyájasan fogadja, mint az első ministert.

G Y A P J U.

F. évi nov. 7kétől ugyanazon hó 17oig Wladar József ur 429660 font gyapjút szállított az egyesületi gyapjuraktárba; elkelt pedig ez idő alatt összesen 288470 font.

GABONAA R. Vidéki városink piaczin; pozs. merője váltó gar.

	buzs.	készker.	rosa	arps.	szab.	kukur.	küles.
nov. 3án Arad	60	30	29	18	18	20	—
" 4én Baja	40-27	34-27	27	17	15	27	37
" 5én N. Becsk	50-40	30-25	—	15-16	16	23	25
" 9én Mosony	100-60	46-30	44-36	40-36	34-22	44-32	—
" 10én Uj-Becse	70-50	40-30	—	20-15	15	20-15	25-20
" 11én Komárom	62-34	52-35	34-30	42-28	16-18	34-30	—
" 17én Pest	70-58	46-45	37-36	28-26	20-18	34-29	93-86

PÉNZKELET: November 14kén. Bécsi 5 pCtes stat. köt. 105 3/16; 4 pCtes 100 7/16; 8 pCtes 78 1/5, becső 1, 2 pCtes bankó köt. 66 1/2, bankrészevények 1400 for. darabja.

DUNAVIZALLAS nov. 16kán 8' 8" 0" 17kén 8' 11" 0" 18kán 9' 0" 0" LOTTO Budán nov. 15kén 78 58 88 76 86.